

Een versie van dit artikel is gepubliceerd in het blad De Eerste Dag, 2010 nr. 2.

Het citeren of doorgeven van deze tekst is toegestaan, mits met bronvermelding.

De auteur van deze tekst is dr. Piet van Veldhuizen – www.woordenmetzielenzin.nl

5^e zondag van Pasen (=4^e na Pasen, Cantate)

Deuteronomium 6:1-9 en Openbaring 19:1-9

Het is wel spannend om het *sjema* als het meest kernachtige joodse credo te leggen naast de 'waarachtige woorden van God' uit Openbaring 19:9: 'zalig zij die geroepen zijn tot het bruiloftsmaal van het lam'.

Beide perikopen in onderlinge verbinding vormen een indringend commentaar op het begrip van de eenheid van de Eeuwige. Ze laten zien dat het bij de belijdenis van God als de éne niet gaat om het getal maar om de concentratie. Aan de orde is niet hoeveel goden er bestaan, maar dat de trouw van de Eeuwige met onverdeelde aandacht en zonder gespletenheid beantwoord mag worden.

In het boek Openbaring is het heel helder dat de éénheid van God geen wiskundig gegeven is. Daar wordt de Éne openbaar als de Almachtige maar ook in het lam. God is één, maar ons kennen van God gaat nooit in één beweging en zijn wezen kan niet in één verhaal worden uitgesproken. Dat is volgens mij de diepste zin van trinitarisch spreken: het belijdt de dat de Éne ons bevattingsvermogen te boven gaat maar toch door ons ontvangen wil worden. De Eeuwige is ongrijpbaar maar geeft zich wel, in meerdere bewegingen, die we in de kerk samenvatten in de belijdenis van God als Vader, Zoon en Geest. In het boek Openbaring ligt het niet op die manier vast, maar er wordt wel telkens in drieën gesproken. In onze perikoop klinkt niet alleen een drievoudige lofzegging (driemaal halleloujah), maar wordt de overwinning van de Eeuwige ook zichtbaar als een bruiloft waar de Almachtige, het Lam en de Bruid bijeen zijn. Zowel in de ongenaakbare majesteit van de Almachtige (*pantokrator*, vers 6) als in de kwetsbare, dragende nabijheid van het Lam openbaart zich Gods diepste wezen, maar die twee kun je niet mengen, optellen, of tegen elkaar wegstrepen. Gods eenheid is niet in één van die verschijningsvormen te grijpen.

Als we zeggen dat God één is, gebruiken we niet het cijfer 1, maar het woord 'een', en dat is net als het Hebreeuwse *echad* een drieletterwoord. Het christelijk geloof spreekt trinitarisch over de Éne, maar ook in de Hebreeuwse bijbel klinkt voortdurend het besef dat de Éne niet 'in enen' te kennen is: Hij openbaart zich als de Naam, de Engel, de Heerlijkheid, de Stem, of Hij toont zijn achterkant – maar nooit valt de Eeuwige samen met dat wat wij van Hem kunnen kennen. Wie God wil tellen, zal zich voortdurend vertellen, en alleen al vertellend kun je de Eeuwige aanduiden.

Het *sjema* in Deuteronomium 6 belijdt de éénheid van God dan ook niet om God te kunnen tellen, maar met het oog op de onverdeelde toewijding van degene die met God leeft: met een heel hart, een hele ziel en volle kracht. In Openbaring komt die volheid terug in het beeld van de bruiloft, waar de bruid zich tooit om er voor de troon van de Almachtige helemaal te zijn voor het Lam.

Het tegenbeeld is Babylon, de stad die in de voorgaande hoofdstukken ten tonele is gevoerd en die in onze perikoop 'de grote hoer' wordt genoemd, gulzig en onverzadigbaar, nooit aan het éne of de Éne toegewijd maar altijd graaiend naar het vele, bediend van alle kusten (etend van alle walletjes) en alles besmettend met haar voortwoekerende gespletenheid. Babylon wil niets missen maar kan zich daardoor ook aan niets of niemand geheel geven, ze dient duizenden goden, allemaal een beetje en geen enkele echt. Ze is de consumentenmaatschappij ten voeten uit.

Het *sjema* in Deuteronomium en het boek Openbaring roepen op tot de bevrijdende keuze, uit alle gulzigheid en halfhartigheid vandaan, voor de Éne die ons ruimte biedt om in onverdeelde eenvoud heel te worden. Deze ruimte wordt verbeeld als een huwelijk, een band van trouw en vertrouwen, waarbinnen het leven niet voortwoekert, maar opbloeit en vrucht draagt.

Hoe bevrijdend dat afscheid van Babylon is, wordt in Openbaring 19 verbeeld met de tweede halleluja-roep. Die behelst een uitspraak waar ik altijd weer moeite mee heb: de rook van het vervloekte Babylon zal opstijgen tot in alle eeuwicheden. De rookkolom van de vernietiging van die levensvijandige kracht zal altijd aan de hemel staan als een teken, dat het voorgoed voorbij is. Ik kan me dat beeld voorstellen voor mensen bij wie de wonden van de vervolging nog vers zijn, maar ik ben geneigd te denken: als straks alle tranen uit de ogen worden gewist, moet ook die rookpluim maar van de hemel worden geveegd.

We leven tussen Pasen en Pinksteren, in een periode waarin de kerk bij uitstek in drieën over God spreekt: zijn goedheid over ons, zijn gelaat in ons midden, zijn kracht in ons leven – maar juist om ons uit te nodigen tot de een-voudige keus van trouw aan Degene die ons in al die openbaringsvormen zijn trouw betoont. De eenheid van Gods wezen ligt v er buiten ons bereik. De éne weg uit alle slavernij vandaan begint pal voor onze voeten, en we gaan die weg onder Gods hemel, in het voetspoor van Jezus, vervuld van de Geest.